

כתובות עה

עניין: חד מינייהו עדיף כתרי מינן

של"ה מסכת פסחים דרוש ג' לשבת הגדול

סוד ושם רמז כדפרשתי, וענן הרמז שהוא עניני תורה שבעל פה. אבל הוא בנעימות מצד שיותר מתקרב להשרש, כי הוא לשון קדש, והוא כענין פסוקים, מה שאין פן בגלות בכל, שבא הרחוק ובסוד התרגום. וענין 'מחשבים' מצד זה - אדם כי ימות מרב הגרסות, ולפעמים משבששתא וצריך להוציא אור מהחשף. ומכח זה מתרבה המחלקת.

ובפרק זה בורר (סנהדרין כד א), אמר ר' אושעיא מאי דכתיב (זכריה יא ז) 'ואקח לי שני מקלות לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים', נעם - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שמנעימין זה לזה בהלכה, 'חבלים' - אלו תלמידי חכמים שבבבל שמחבלין זה את זה בהלכה. 'ויאמר אלה שני בני היצחק העמדים' וגו' (שם ד יד), אמר רבי יצחק אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שנוחין זה לזה בהלכה [כשמן זית]. 'ושנים זיתים עליה' (שם שם ג) אלו תלמידי חכמים שבבבל שמורין זה לזה בהלכה פזית. עד כאן. הרי, תלמידי חכמים שבארץ ישראל 'יצהר' שהוא שמן המאור, ותורה אור, אורה ושמחה. הם כענין רמז לענין תורה שבעל פה, ואינם מתחממים כל כך בפלפול כמו בבבלי, על כן עוסקים הרבה יותר בסודות מעשה מרפכה שהוא דבר גדול, ותלמידי חכמים שבבבל להפך, עסקם מרבה וכמעט פלו בדבר קטן - הניית דאביי ורבא. על כן ארץ ישראל שנים מקרא, ובבבל אחד תרגום.

שנת. **אבל** כשחד מנן שלמד כבר דרכי הפלפול ועולה לארץ ישראל ללמד סודות המרפכה, הרי הוא כתרי מניהו, פי הנה בסודות המרפכה יש גם כן לפלפל לפול עמק ומתוק, כדאיתא בפרק המרפכה (נדפס בספר מרכבה שלמה). ושואלין לאדם, צפית במרפכה שלי, פלפלת בחכמה (ראה מדרש שוחר טוב משלי פ"י). ובזהר (ח"א דף א' ע"ב; ח"ג דף קצ"ג ע"ב) אית מקום לשאלא ולא תבא, ואית דקימא לשאלא ולא לאתבא, ואית דלא קימא לשאלא. והמחדד העולה - לארץ ישראל, אז הוא במעלה יותר לקים פלפלת בחכמה. נתבאר בזה ידיעת ארץ ישראל בדבר גדול היא יותר מבבבל. וחקמת חדוד דבר קטן - הניית דאביי ורבא הוא יותר בבבבל מבארץ ישראל.

שנו. **נחזור** לענין, התורה שבכתב היא סוד והיא רמז. וסוד, הוא דבר גדול - מעשה בראשית רס"א. ורמז, הוא דבר קטן - הניית דאביי ורבא. ותורה שבעל פה היא תלמוד והניית דאביי ורבא. ותורה שבכתב, לשון קדש כדפרשתי (אות שמ ואילך), ותורה שבעל פה, תרגום שהוא המתקרב ללשון קדש. וזהו סוד שנים מקרא ואחד תרגום (ברכות ח א). המקרא שהיא תורה שבכתב כולל שנים, והתרגום אחד. 'ובמחשבים הושיבני' זה תלמוד בבלי הוא התרגום, אבל ארץ ישראל במעלתה סוד לשון קדש, והעולם שנבאר בלשון קדש (בראשית רבה פ"א ס"ח), המרכז הוא אבן שתיה, שממנה השפת העולם (יומא נד ב), וזהו במקדש.

שנו. **ובירוושלמי** פרק קמא דשבת (סוף ה"ג), תני בשם רבי מאיר, כל מי שהוא קבוע בארץ ישראל ואוכל חלין בטרה ומדבר בלשון הקדש וקורא שמע בבקר ובערב, מבטח לו שהוא מחיי עולם הבא. עד כאן. הרי הזכר מעלת לשון קדש אצל ארץ ישראל, כי משם אורה יצאה, ותורה אור. וזהו ענין בפרק המדיר (כתובות עה א), אמר אביי, חד מנהון עדיף כתרי מינן. אמר רבא, וחד מנן כי סליק להתם עדיף כתרי מניהו, דהא רב ירמיה דכי הוה הכא לא הוה ידע מה קאמרי רבנן, פי סליק להתם קרי לן בבלאי טפשי.

שנת. **ועל** ענין זה, יהיה מאמר בחלין פרק גיד הנשה (צב א), 'ובגפן שלשה שריגים' (בראשית מ, י), אמר ר' חייא בר אבא אמר רב, אלו שלשה שרי גאים היוצאים מישראל בכל דור ודור, פעמים שנים כאן ואחד בארץ ישראל, פעמים שנים בארץ ישראל ואחד כאן. עד כאן. הענין גם כן, שאחד בארץ ישראל שקול כשנים דהכא, ואחר כך מתהפך, אחד מכאן שקול כשנים דהתם. והענין הוא כדפרשתי, שנים מקרא ואחד תרגום. וארץ ישראל לשון קדש שם

